

Paper Type: Original Article

The Effect of Job Stress and Role Ambiguity on Audit Quality

Morteza Haji Abbasi^{1,*} , Hamid Salmani¹

¹ Department of Accounting, Islamic Azad University, Tonkabon Branch, Tonkabon, Iran; Mortezahajiabbasi@yahoo.com;
Hamid.salmani@iau.ir.

Citation:

Haji Abbasi, M., & Salmani, H. (2025). The effect of job stress and role ambiguity on audit quality.
Strategic Studies in Financial Management and Insurance, 2(3), 235–247.

Received: 05/02/2025

Reviewed: 23/04/2025

Revised: 11/05/2025

Accepted: 10/08/2025

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to investigate the effect of job stress and role ambiguity on audit quality. This research is applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of data collection method.

Methodology: The statistical population consists of auditors working in audit firms under the supervision of the Iranian Association of Certified Public Accountants. Since the size of the population was unknown, the sample size was determined to be 384 using Cochran's formula. A simple random sampling method, a subset of probability sampling, was employed. Data were collected using a standardized questionnaire. Structural Equation Modeling (SEM) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were used to analyze the data and test the hypotheses and model. The PLS software was used for data analysis.

Findings: The results of the study indicate that job stress has a significant impact on audit quality. Additionally, role ambiguity also has a significant impact on audit quality.

Originality/Value: This study focuses on psychological factors affecting audit quality, such as job stress and role ambiguity, and examines their impact on auditors' professional judgment. Understanding and managing these factors can play a significant role in enhancing audit quality.

Keywords: Role ambiguity, Job stress, Audit quality.

Corresponding Author: Mortezahajiabbasi@yahoo.com <https://doi.org/10.22105/ssfmi.v2i3.82>

Licensee. **Strategic Studies in Financial Management and Insurance**. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

نوع مقاله: پژوهشی تأثیر استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی

مرتضی حاجی عباسی^{۱*} حمید سلمانی^۱

^۱ گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، تنکابن، ایران.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی تأثیر استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-پیمایشی است.

روش‌شناسی پژوهش: جامعه آماری این تحقیق کلیه حساب‌رسان شاغل در موسسات حسابرسی زیر نظر جامعه حسابداران رسمی ایران انتخاب شد. در این تحقیق با توجه به اینکه حجم جامعه آماری نامعین بود؛ حجم نمونه با توجه به فرمول کوکران ۳۸۴ نفر انتخاب شد. برای نمونه‌گیری از روش تصادفی ساده که زیرمجموعه‌ای از نمونه‌گیری احتمالی است، استفاده گردید. داده‌های موردنیاز از طریق ابزار پرسشنامه استاندارد جمع‌آوری شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات و مدل از مدل‌سازی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار پی‌ال‌اس استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحقیق نشان داد که استرس شغلی بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد. ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

اصالت/ارزش افزوده علمی: پژوهش حاضر با تمرکز بر عوامل روان‌شناختی موثر بر کیفیت حسابرسی، نظیر استرس شغلی و ابهام نقش، تلاش می‌کند تا نقش این متغیرها را در تصمیم‌گیری‌های حرفه‌ای حساب‌رسان بررسی کند. شناخت و مدیریت این عوامل می‌تواند گامی موثر در بهبود کیفیت حسابرسی باشد.

کلیدواژه‌ها: ابهام نقش، استرس شغلی، کیفیت حسابرسی.

۱- مقدمه

بحران‌های مالی چند دهه گذشته و ادامه آن تاکنون، هم در ایران و هم در خارج از ایران، ورشکسته شدن شرکت‌های بزرگی همچون انرون، وردکام، تایکو و ... را به همراه داشته و حرفه حسابداری و حسابرسی را در بهت و نگرانی فرو برده است. این در حالی است که رسالت حسابرسی مستقل، ایجاد اعتماد و آرامش خیال در استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی است و در واقع، به صورت‌های مالی اعتبار داده و برای استفاده‌کنندگان ارزش افزوده ایجاد می‌کند. پس علت به بیراهه رفتن این رسالت که دلیل وجودی کار و حرفه حساب‌رسان است چیست؟ نهادهای حرفه‌ای بزرگ و رسمی دنیا برای بازیابی اعتماد از دست رفته و مشروعیت بخشیدن به حرفه و همچنین رهنمون ساختن حساب‌رسان و حرفه حسابرسی، اقدامات جدی به عمل آورده‌اند [1]. حساب‌رسان مسئولیت بررسی صورت‌های مالی یک شرکت را بر عهده دارند و نظر خود را در مورد این‌که آیا این بیانیه‌ها به‌طور منصفانه در تمام جنبه‌های مادی، موقعیت مالی شرکت را در تاریخی خاص نشان می‌دهند یا خیر، بیان می‌کنند؛ بنابراین، حساب‌رسان، نقشی حیاتی در فرایند گزارشگری مالی و متعاقباً در عملکرد موثر سازمان‌ها در سراسر جهان ایفا می‌کنند [2]. کیفیت حسابرسی به معنای ارزیابی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از احتمال کشف و گزارش تحریف‌های بااهمیت صورت‌های مالی یا سیستم حسابداری صاحب‌کار است. کیفیت حسابرسی یک ضمانت است زیرا از این کیفیت برای مقایسه وضعیت واقعی با شرایط مورد انتظار استفاده می‌شود. به‌طوری‌که یک گزارش حسابرسی تهیه‌شده

توسط حسابرس باید از کیفیت بالایی برخوردار باشد و حسابرس باید کارهای خود را به صورت حرفه‌ای و مستقل و مطابق با استاندارد حسابرسی در جهت به دست آوردن شواهد کافی انجام دهد [3]. همچنین کیفیت حسابرسی، ریسک اظهارنظر نادرست را کاهش می‌دهد. انجام رفتارهای غیر حرفه‌ای، می‌تواند کیفیت حسابرسی را کاهش داده و اعتماد عموم را به حرفه حسابداری و حسابرسی از بین برده و به حیثیت کل حرفه لطمه وارد سازد [4].

امروزه استرس یا فشار روانی، یکی از پدیده‌های مهم در زندگی و تهدیدی جدی برای سلامتی افراد در جهان می‌باشد. استرس شغلی را می‌توان به عنوان عدم تعادل بین توانایی فرد و خواسته‌های شغلی فرد تعریف نمود [5]. بنابر نتایج پژوهش جمال‌الدین و همکاران [6]، استرس شغلی کم، بر کیفیت حسابرسی اثر مثبت و در مقابل استرس شغلی زیاد بر کیفیت حسابرسی تاثیر منفی می‌گذارد. همچنین استرس شغلی باعث نارضایتی شغلی و کاهش عملکرد شغلی و در نتیجه بروز رفتارهای غیر حرفه‌ای از سوی حسابرس می‌شود. در حالت کلی، استرس شغلی پدیده‌های منفی تلقی می‌شود؛ اما در عین حال، گاهی استرس شغلی عامدانه، محرک خوبی برای بهبود عملکرد شغلی است [7]. حرفه حسابرسی از استرس شغلی بالایی برخوردار بوده و لذا ابهام نقش می‌تواند باعث افزایش فرسودگی شغلی در این حرفه شود [8]. استرس شغلی اغلب با حرفه حسابرسی همراه می‌باشد. شرکت‌های حسابرسی باید اهمیت بیشتری برای استرس شغلی حسابرسان قائل شوند و تخصیص منابع حسابرسی به آن‌ها را برای اطمینان از کیفیت حسابرسی به روشنی توجیه کنند. برخلاف این حقیقت که استرس شغلی حسابرسان در عمل برای ما آشنا می‌باشد، اما مطالعات آکادمیک کمتر به این موضوع پرداخته‌اند [9].

به گفته امیرالدین [10]، ابهام نقش ممکن است در محیط کار به وجود آید، در صورتی که یک شخص اطلاعات ناکافی در مورد عملکرد موثر یک نقش کسب کند. مطالعه مایر [11] نشان داد مدیر و کارمند از شرح نقش کارمند تنها ۳۵٪ برداشت یکسانی دارند یعنی برای کارمند ۶۵٪ ابهام نقش وجود دارد. این ابهام نقش زیاد در زیردستان است که برای کارکنان بسیار خطرناک است پژوهش‌های انجام شده بیانگر این موضوع است که ابهام نقش به عنوان یک عامل مهم در محیط‌های مختلف برای افراد در سطح رفتاری، روانی و فیزیولوژیکی پیامدهای محسوس و قابل توجهی را به بار می‌آورد. همچنین ابهام زیاد در نقش می‌تواند به کاهش اعتماد به نفس فرد در انجام موثر وظایف محوله منجر شود. در موسسه‌های حسابرسی ابهام نقش زمانی رخ می‌دهد که تغییراتی در ساختار و یا مقررات باهدف افزایش تقاضا و یا فشار برای کار بهتر اتفاق افتد. ابهام نقش می‌تواند از طریق پیش‌بینی پیامدهای یک رفتار و تبیین روشن الزامات رفتاری موثر بر انجام آن کاهش یابد. در حرفه حسابرسی، ابهام نقش ناشی از انتظارات و خواسته‌های خارج از عرف و غیرمتداول صاحب کاران از حسابرسان بوده که این امر ضمن افزایش فشارکاری حسابرسان، می‌تواند باعث فرسودگی شغلی آنان نیز شود. با توجه به پیامدهای منفی که ابهام نقش به همراه دارد، شناسایی و کنترل آن در سازمان‌ها امری مهم به نظر می‌رسد. تجربه ابهام نقش می‌تواند به واکنش‌های متناقض، احساس تنش، کاهش اعتماد به نفس، استرس و نارضایتی در فرد منجر شود؛ بنابراین، با توجه به پیامدهای منفی که ابهام نقش به همراه دارد، شناسایی و کنترل آن در سازمان‌ها امری مهم به نظر می‌رسد [12]. با وجود آن که تحقیقات متعددی در زمینه اثر استرس شغلی و ابهام نقش بر عملکرد شغلی انجام شده، اما در ایران کمتر مطالعه‌ای به بررسی هم‌زمان این دو عامل و تاثیر آن‌ها بر کیفیت حسابرسی پرداخته است. همچنین بخش عمده‌ای از پژوهش‌های خارجی، شرایط خاص بازار کار، ساختار حقوقی و الزامات حرفه‌ای ایران را در نظر نگرفته‌اند. این پژوهش با تمرکز بر جامعه حسابرسان ایران، شکاف موجود در ادبیات علمی را پر کرده و با ارایه شواهد بومی، به غنای مبانی نظری و عملی این حوزه می‌افزاید. یافته‌های این تحقیق می‌تواند به سیاست‌گذاران حرفه حسابرسی، مدیران موسسات حسابرسی و نهادهای ناظر کمک کند تا با شناسایی و مدیریت عوامل استرس‌زا و کاهش ابهام نقش، کیفیت خدمات حسابرسی را بهبود بخشند. از این رو، این مطالعه علاوه بر ارزش نظری، از نظر کاربردی نیز برای ارتقای سطح اعتماد عمومی به گزارش‌های حسابرسی در ایران حایز اهمیت است. در نتیجه، سوال اصلی پژوهش این است که آیا استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی تاثیر دارند؟

۲- ادبیات تحقیق

۲-۱- مبانی نظری

استرس شغلی: استرس ناشی از کار یا برنامه زمان‌بندی حسابرسی می‌تواند به کارایی و کیفیت حسابرسی آسیب برساند [13]. استرس شغلی حسابرس در رابطه با حسابرسی اساسا به دلیل تضاد بین منابع محدود حسابرسی و طاقت‌فرسا بودن حجم کار حسابرسی در زمان محدود است. به طور خلاصه، استرس شغلی فردی با ترکیبی از فشار زمان، حجم کار، کنترل هزینه، ارزیابی عملکرد، ریسک‌های قانونی و مسئولیت‌ها ایجاد می‌شود. استرس شغلی می‌تواند بر فرایندهای روان‌شناختی و تصمیم‌گیری رفتاری حسابرسان تاثیر بگذارد و در نتیجه موجب کاهش کارایی و کیفیت

حسابرسی شود. به طور کلی، هر چه استرس بیشتر باشد، این اثر بارزتر است؛ اما با توجه به تنوری محرک (هر موقعیتی مانند نشان دادن غذا و غیره که بتوان آن را به صورت عینی توصیف کرد محرک نامیده می شود) می توان گفت تأثیر استرس بر کیفیت حسابرسی در شرایطی که کنترل موثری بر وظایف و عملکردهای کاری وجود داشته باشد، می تواند کاهش یابد یا حتی اثرات مثبتی به همراه داشته باشد [9]. حسابرسان اغلب تحت فشاری هستند که ناشی از خواسته های متناقض ناظران، سرمایه گذاران و مشتریان است، به معنای تفاوت نقش ها است. افراد در معرض استرس شغلی، بیشتر در معرض خواسته های متعدد در یک زمان هستند. به عنوان مثال، استرس شغلی ناشی از تضاد زمانی بین خواسته های شغلی و تعهدات خانوادگی یا شخصی می تواند فشارهای ضمنی ایجاد کند که موجب می شود حسابرسان زمان واقعی صرف شده برای اجرای روش های حسابرسی را به طور کامل گزارش نکنند [2].

ابهام نقش: ابهام نقش زمانی رخ می دهد که اهداف کاری یک نقش مشخص نباشد یا رویاهای کاری نامشخص باشد، یا انتظارات گجج کننده وجود داشته باشد، یا زمانی که فرد بازخوردی دریافت نمی کند. همچنین زمانی اتفاق می افتد که کارکنان اطلاعات کافی برای انجام نقش خود را نداشته باشند [14]. در سال های اخیر به دلیل گسترش نقش حسابرسان داخلی در شرکت ها، استفاده از فناوری پیشرفته توسط شرکت ها و تغییرات فراوان در قوانین و مقررات حرفه ای و شرکتی، نقش حسابرسان داخلی به طور فزاینده ای مبهم شده است. هر چه ابهام نقش در کار حسابرس بیشتر باشد عملکرد حسابرس کاهش می یابد و سبب کاهش کیفیت حسابرسی می شود. گاهی در طول حسابرسی، حسابرس با مشتری مواجه می شود که مایل به همکاری نیست. در نتیجه این مشتری با عدم ارایه اطلاعات کافی باعث به تعویق انداختن کار حسابرس می شود و در مواردی باعث به وجود آمدن پیچیدگی در کار حسابرس می شود. در چنین مواردی حسابرس با ابهام نقش در روند انجام حسابرسی قرار می گیرد که در مواردی منتهی به کاهش کیفیت حسابرسی می شود. ابهام نقش نتیجه فقدان اطلاعات برای تکمیل کار حسابرسی است و یا داشتن نقشی نامشخص که سبب به وجود آمدن نگرانی و در نتیجه کاهش کیفیت حسابرسی می شود [15].

کیفیت حسابرسی: کیفیت حسابرسی توانمندی حسابرس در کشف تحریفات با اهمیت و نیز کشف دست کاری انجام شده در سود خالص است [16]. علاوه بر این کیفیت حسابرسی را بر حسب میزان اعتبار دهی حسابرس تعریف می کند. بر اساس مطالعات دی آنجلو [3] کیفیت حسابرسی به برداشت و استنباط بازار از احتمال توانایی حسابرس در شناسایی تحریفات های با اهمیت در صورت های مالی یا سیستم حسابداری صاحب کار و نیز گزارش این تحریفات اشاره دارد. این تعریف بر دو بعد اساسی استوار است: قابلیت حسابرس در کشف تحریفات و خطاهای با اهمیت و احتمال گزارش تحریفات های کشف شده که این مورد دوم به استقلال حسابرس مرتبط است.

اگرچه تعریف دی آنجلو بیشتر به حسابرسی صورت های مالی متمرکز است، اما می تواند انواع دیگر حسابرسی ها را نیز شامل شود. این تعریف بر اهمیت قابلیت ها و استقلال حسابرس در ارایه گزارش های مالی معتبر و قابل اعتماد تأکید دارد. کاربران زمانی حسابرسی را با کیفیت تعبیر می کنند که در نتیجه آن این اطمینان حاصل شود که صورت های مالی فاقد هرگونه اشتباه و تقلب است. هیچ تعریف جهانی و روشنی برای کیفیت حسابرسی وجود ندارد؛ با این حال، رایج ترین تعاریف کیفیت حسابرسی شامل عناصری به شرح زیر است:

۱. احتمال اینکه حسابرس بتواند تحریفات با اهمیت در صورت های مالی را شناسایی کند.
۲. احتمال اینکه حسابرس از ارایه گزارش مقبول برای صورت های مالی دارای خطاهای با اهمیت خودداری کند.
۳. توانایی حسابرس در کاهش اشتباهات و بهبود کیفیت داده های حسابداری.
۴. دقت اطلاعاتی که حسابرسان مبنای گزارش های خود قرار می دهند.

این موارد ابعاد گوناگون صلاحیت و استقلال حسابرسان در فرایند حسابرسی را پوشش می دهند و همچنین شامل درک بازار از میزان استقلال حسابرسان می شوند [17]. حسابرس به عنوان سازوکار کشف کننده تحریفات های با اهمیت و ارایه دهنده خدمات اطمینان بخش می تواند دغدغه ها و نگرانی های اصلی سرمایه گذاران در روبرویی با خطرات ناشی از گزارشگری مالی را کاهش یا برطرف کند [18].

۲-۲- پیشینه تحقیق

در این بخش، به بررسی چندین پژوهش مرتبط می پردازیم.

جدول ۱- پیشینه تحقیق.

Table 1- Research background.

ردیف	منابع	عنوان پژوهش	نتیجه‌گیری	روش تحقیق
1	جمال‌الدین و همکاران [6]	تعیین و تحلیل تاثیر ابهام نقش، تعارض نقش و شایستگی حسابر بر استقلال حسابر و کیفیت حسابر داخلی و همچنین تاثیر استقلال حسابر و برنامه‌ریزی حسابر بر کیفیت حسابر داخلی	نتایج نشان داد که ابهام نقش و تعارض نقش تاثیر منفی معناداری بر استقلال حسابر دارد؛ اما تاثیر معناداری بر کیفیت حسابر داخلی ندارد.	نوع تحقیق: کمی، علی-معلولی (تبیینی) ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: مدل‌سازی معادلات ساختاری ^۱
2	ماپانگیله و همکاران [19]	تاثیر تعارض نقش و ابهام نقش بر کیفیت حسابر	نتایج تحقیق نشان می‌دهد که تعارض نقش و ابهام نقش بر کیفیت حسابر اثر منفی و معناداری دارد.	نوع تحقیق: کمی، علی-معلولی (تبیینی) ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: رگرسیون تعدیلی
3	آسناوی [20]	کیفیت توصیه‌ای حسابر: تاثیر تعارض نقش، ابهام نقش و استرس کاری	تعارض نقش و ابهام نقش و استرس شغلی بر کیفیت حسابر اثر معناداری دارند.	نوع تحقیق: کمی، علی-معلولی (تبیینی) ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه ^۲ روش تحلیل: SmartPLS
4	وینوتو و همکاران [14]	تاثیر استرس شغلی حسابر بر کیفیت کار حسابر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اندونزی	استرس شغلی حسابر بر کیفیت حسابر تاثیر منفی و معناداری دارد.	نوع تحقیق: کمی، علی-معلولی (تبیینی) ابزار گردآوری داده‌ها: داده‌های ثانویه (شرکت‌های فهرست‌شده) روش تحلیل: رگرسیون خطی چندگانه
5	اوانیا سسا [21]	تاثیر تعارض نقش، ابهام نقش و خودکارآمدی بر عملکرد حسابر	نتایج نشان داد که تعارض نقش تاثیر معناداری بر عملکرد حسابر دارد. ابهام نقش تاثیر معناداری بر عملکرد حسابر دارد. خودکارآمدی تاثیر معناداری بر عملکرد حسابر دارد.	نوع تحقیق: کمی، علی-معلولی (تبیینی) ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: رگرسیون خطی چندگانه
6	نظری‌پور و همکاران [12]	بررسی تاثیرهای فشار زمانی، تعارض کار-خانواده و ابهام نقش بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابر	فشار زمانی، تعارض کار-خانواده و ابهام نقش بر استرس شغلی و کیفیت حسابر تاثیر دارند.	نوع تحقیق: کمی، کاربردی و توصیفی ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: SEM
7	جوانمرد [22]	بررسی تاثیر تعارض نقش و ابهام نقش بر کیفیت حسابر با توجه به نقش میانجی استرس کاری حسابر	تعارض نقش و ابهام نقش بر استرس کاری و کیفیت حسابر تاثیر معناداری دارند.	نوع تحقیق: کمی، کاربردی، توصیفی-پیمایشی ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: SEM و تحلیل عاملی

¹ Structural Equation Modeling (SEM)² Survey

جدول ۱- ادامه.
Table 1. Continued.

ردیف	منابع	عنوان پژوهش	نتیجه گیری	روش تحقیق
8	فتیده غلامی و همکاران [23]	بررسی تأثیر فشار زمانی، تعارض کار-خانواده و ابهام نقش بر رفتار کاهنده کیفیت حسابرسی با اثر میانجی استرس شغلی: تحلیلی از محیط حسابرسی ایران	یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن بود که فشار زمانی، تعارض کار-خانواده و ابهام نقش دارای ارتباط مثبت با استرس شغلی حسابرسان است. همچنین فشار زمانی، تعارض کار-خانواده و ابهام نقش با رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی ارتباط مثبت دارند. در نهایت استرس شغلی دارای ارتباط مثبت با رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی است و به عنوان یک متغیر میانجی در رابطه میان فشار زمانی، تعارض کار-خانواده، ابهام نقش و رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی نقش ایفا می کند	نوع تحقیق: کمی، کاربردی، توصیفی ابزار گردآوری داده‌ها: پرسشنامه روش تحلیل: تحلیل معادلات ساختاری
9	حیدری و همکاران [24]	تأثیر استرس شغلی حسابرسان بر کیفیت حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	استرس کاری حسابرسان بر کیفیت حسابرسی تأثیر ندارد اما بر کیفیت حسابرسی در نخستین حسابرسی تأثیر منفی دارد.	نوع تحقیق: کمی، کاربردی، توصیفی-همبستگی ابزار گردآوری داده‌ها: داده‌های ثانویه روش تحلیل: رگرسیون پانلی
10	علی پناه [25]	تأثیر سطح تحصیلات حسابرسان بر رابطه بین استرس شغلی حسابرسان و کیفیت حسابرسی	رابطه معناداری بین استرس شغلی و کیفیت حسابرسی وجود دارد و سطح تحصیلات بر این رابطه تأثیرگذار است.	نوع تحقیق: کمی، کاربردی، توصیفی-پس‌رویدادی ابزار گردآوری داده‌ها: داده‌های ثانویه روش تحلیل: رگرسیون لجستیک

۲-۳- شکاف پژوهش

مرور ادبیات و تحقیقات پیشین نشان می دهد که اغلب پژوهش ها به بررسی جداگانه اثر استرس شغلی یا ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی پرداخته اند و کمتر مطالعه ای این دو عامل را به صورت هم زمان و در قالب یک مدل تحلیلی بررسی کرده است. همچنین، بسیاری از تحقیقات پیشین در محیط های بین المللی انجام شده اند که از نظر ساختار حرفه حسابرسی، الزامات قانونی و فرهنگ کاری، تفاوت های قابل توجهی با ایران دارند. از این رو، نتایج آن ها به طور کامل قابل تعمیم به شرایط حرفه ای ایران نیست. این تحقیق با تمرکز بر جامعه حسابرسان ایران و با بررسی توانمندی استرس شغلی و ابهام نقش، می کوشد شکاف موجود در ادبیات علمی را پر کند و شواهدی بومی و کاربردی برای ارتقای کیفیت حسابرسی ارائه دهد.

۲-۴- فرضیه های پژوهش

بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش، استرس شغلی به عنوان فشار روانی ناشی از الزامات و محدودیت های زمانی، حجم کار و تعارض نقش ها، می تواند بر توانایی حسابرسان در کشف و گزارش تحریف های با اهمیت اثر منفی بگذارد. این فشارها ممکن است باعث تصمیم گیری عجولانه، کاهش دقت و بروز رفتارهای غیر حرفه ای شوند که همگی کیفیت حسابرسی را تحت تأثیر قرار می دهند. از سوی دیگر، ابهام نقش به معنای فقدان شفافیت در انتظارات شغلی و وظایف کاری، موجب کاهش اعتماد به نفس، افزایش استرس و افت عملکرد حرفه ای حسابرسان می شود. چنین شرایطی می تواند فرایند جمع آوری شواهد و ارزیابی آن ها را مختل کرده و نهایتاً کیفیت گزارش حسابرسان را تضعیف کند.

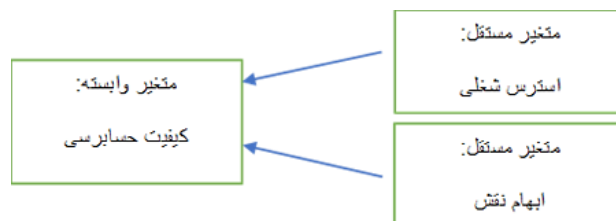
بر این اساس، فرضیه های زیر تدوین شده اند:

فرضیه اصلی: استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی تأثیر دارد.

فرضیه فرعی:

۱. استرس شغلی بر کیفیت حسابرسی تاثیر دارد.

۲. ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی تاثیر دارد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش.
Figure 1- Research conceptual model.

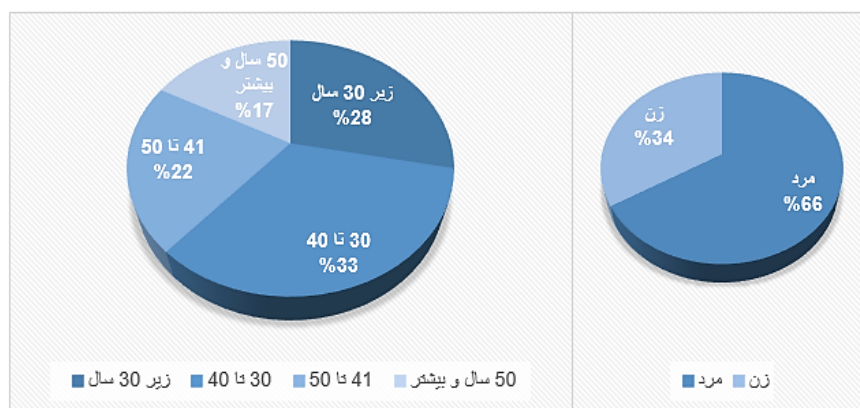
۳- روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه حسابرسان شاغل در موسسات حسابرسی زیر نظر جامعه حسابداران رسمی ایران هستند. برای نمونه‌گیری از روش تصادفی ساده که زیرمجموعه‌ای از نمونه‌گیری احتمالی است، استفاده گردید. با توجه به اینکه حجم جامعه آماری نامعین بود؛ بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۴ نفر تعیین شد و پرسشنامه با گویه‌های استاندارد میان حسابرسان توزیع گردید. مجموع سوالات پرسشنامه ۱۵ سوال بود که برای سنجش متغیر استرس شغلی از پرسشنامه استاندارد چن و همکاران [26] با ۴ گویه استفاده شد، برای سنجش متغیر ابهام نقش از پرسشنامه استاندارد دودانوالا و سانتوسو [27] با ۶ گویه استفاده شد و برای سنجش متغیر کیفیت حسابرسی از پرسشنامه استاندارد فورنلا^۱ با ۵ گویه استفاده شد و مقیاس سنجش هر سه پرسشنامه طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای بوده است. برای سنجش روایی از میانگین واریانس استخراج شده^۲ استفاده شده است که مقادیر تمام گویه‌ها بالای ۰/۵ بوده و برای سنجش پایایی از CR و آلفای کرونباخ استفاده شده است که مقادیر همه گویه‌ها بالای ۰/۷ بوده است و به این ترتیب روایی و پایایی پرسشنامه‌ها تایید می‌شود. ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها الگوسازی معادلات ساختاری است.

۴- یافته‌های پژوهش

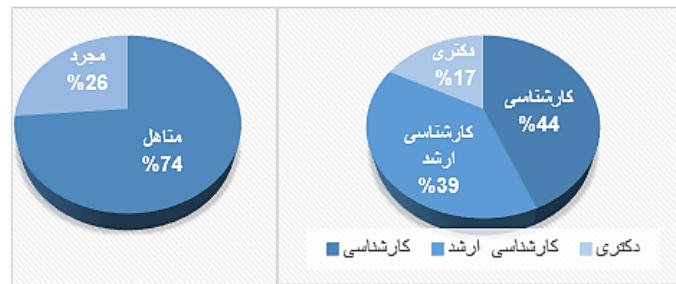
۴-۱- آمار توصیفی

شکل ۲ به بررسی جمعیت شناختی بر اساس سن، جنسیت، مدرک تحصیلی و وضعیت تاهل پاسخگویان می‌پردازیم.

¹ <https://irthesis.ir/product>

² Average Variance Extracted (AVE)

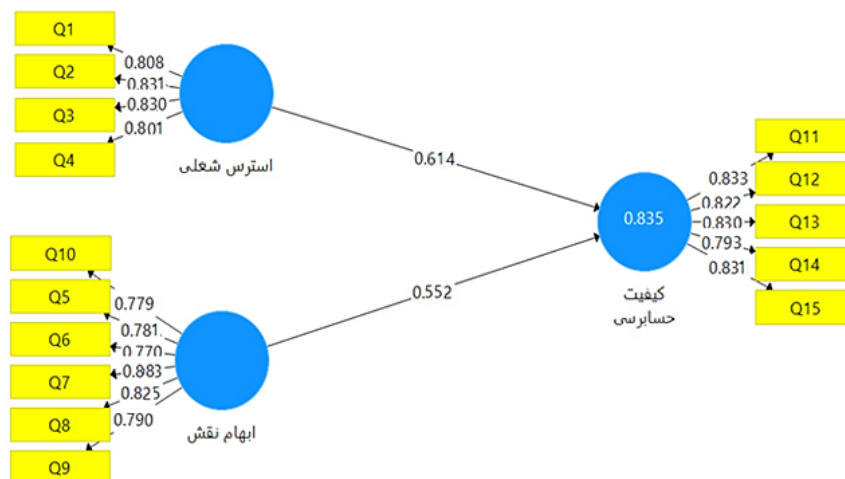

شکل ۲- بررسی جمعیت شناختی.
Figure 2- Demographic survey.

۴-۲- آمار استنباطی

تحلیل عاملی تاییدی^۱ پرسشنامه

شکل ۳ خروجی نرم افزار *PLS* در تحلیل عاملی تاییدی را نمایش می دهد. در نتایج تحلیل عاملی تاییدی ضرایب استاندارد و ضرایب معناداری ارائه شده است. به طور کلی قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد؛ رابطه ضعیف در نظر گرفته شده، بار عاملی بین ۰/۴ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگتر از ۰/۶ باشد مطلوب در نظر گرفته می شود.

شکل ۳- بارهای عاملی پرسشنامه.
Figure 3- Factor loadings of the questionnaire.

نتایج تحلیل عاملی تاییدی نشان می دهد که بار عاملی متغیرهای تحقیق بالاتر از ۰/۴ می باشد؛ بنابراین، پرسشنامه از روایی برخوردار است.

بررسی اعتبار ترکیبی هر یک از سازه ها

در مقابل هر سازه عدد و اعتبار آن نوشته شده است در این مورد اعداد بالاتر از ۰/۷ بیانگر اعتبار ترکیبی سازه ها می باشد. مقادیر استخراج شده *AVE* مربوط به سازه هاست مقادیر قابل قبول بیانگر اعتبار مناسب ابزارهای اندازه گیری است. مقدار بالاتر از ۰/۵ قابل قبول می باشد.

¹ Confirmatory Factor Analysis (CFA)

جدول ۲- سازه‌های مورد مطالعه.

Table 2- Constructs under study.

Average Variance Extracted (Ave)	Composite Reliability	rho-A	Cronbach's Alpha	
0.644	0.9	0.862	0.862	ابهام نقش
0.676	0.893	0.841	0.84	استرس شغلی
0.649	0.902	0.865	0.865	کیفیت حسابرسی

پایایی ترکیبی

در صورتی که مقدار CR برای هر سازه بالای ۰/۷ شود، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل‌های اندازه‌گیری دارد. مقدار CR در نرم‌افزار PLS ارایه می‌گردد، اما در مورد سازه‌های مرتبه دوم به بالا، نرم‌افزار به‌طور برنامه‌ریزی شده همچنان از مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌های مرتبه اول و شاخص‌ها استفاده می‌کند، در حالی که باید از ضرایب مسیر بین سازه‌های مرتبه اول و سازه‌ی مرتبه دوم مربوط به آن‌ها استفاده نماید. از این‌رو محقق ناچار است که در مورد سازه‌های مرتبه دوم به بالا، مقادیر را به‌صورت دستی محاسبه نماید. فرمول محاسبه CR به‌صورت زیر است که در آن k بار عاملی موارد و δ واریانس خطا است.

جدول ۳- مقادیر پایایی.

Table 3- Reliability coefficients.

Composite Reliability	
0.9	ابهام نقش
0.893	استرس شغلی
0.902	کیفیت حسابرسی

پایایی ترکیبی متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد که همگی بالای ۰/۷ هستند.

روایی همگرایی

معیار AVE را برای سنجش روایی همگرا معرفی شده است. در مورد AVE ، مقدار بحرانی عدد ۰/۵ است؛ بدین معنی که مقدار AVE بالای ۰/۵ روایی همگرای قابل قبول را نشان می‌دهند. در مورد سازه‌های مرتبه دوم مقدار AVE باید به‌صورت دستی محاسبه گردد که فرمول محاسبه آن به‌صورت زیر است. جدول ۴ مقادیر AVE متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد که همگی بالای ۰/۵ هستند.

$$AVE = \frac{\sum_{i=1}^n \lambda_i^2}{n}$$

جدول ۴- روایی همگرایی متغیرهای پژوهش.

Table 4- Convergent validity of the research variables.

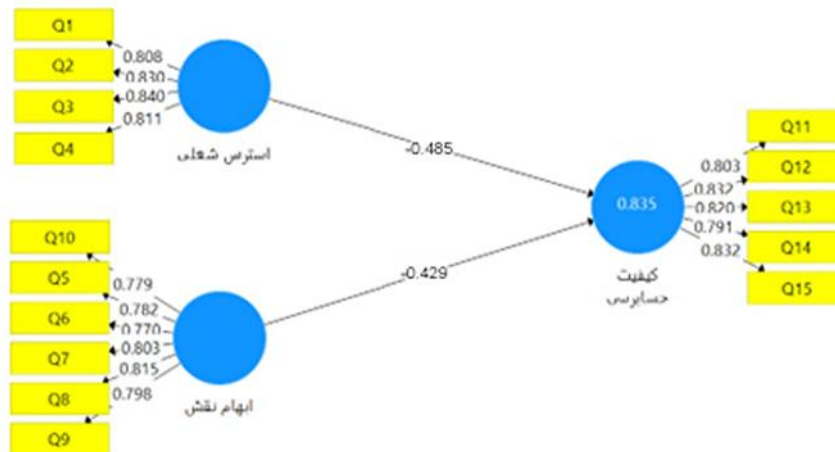
Average Variance Extracted (AVE)	Composite Reliability	
0.644	0.9	ابهام نقش
0.676	0.893	استرس شغلی
0.649	0.902	کیفیت حسابرسی

مشاهده می‌گردد که مقدار AVE همواره بزرگ‌تر از ۰/۵ است و مقدار پایایی ترکیبی نیز در تمام موارد مقداری بیشتر از ۰/۷ به‌دست آمده که از مقدار AVE نیز بزرگ‌تر است؛ بنابراین، روایی همگرا نیز تایید می‌شود.

معیار R^2 یا R^2 Squares

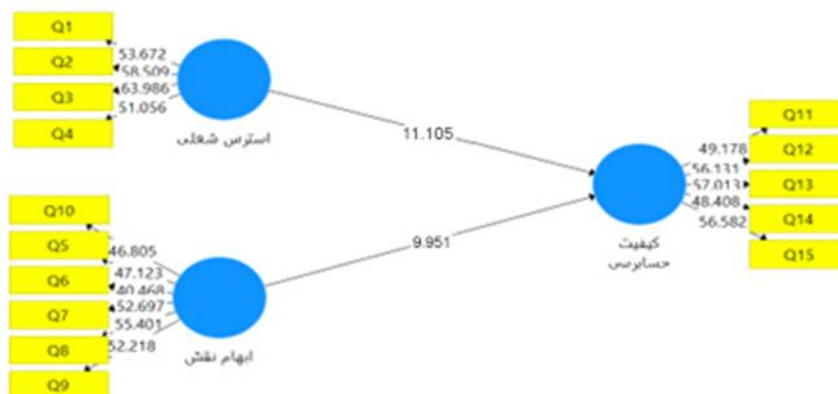
R^2 معیاری است که برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری SEM به کار می‌رود و نشان از تأثیری دارد که یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا می‌گذارد. این مقدار برای متغیرهای برون‌زا صفر است و تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل گزارش می‌گردد. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی شده است. مقدار R^2 برای متغیرهای پنهان درون‌زای مدل ۰/۸۳۵ بوده است.

بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش

شکل ۴- ضرایب استاندارد آزمون فرضیه‌ها.

Figure 4- Standardized coefficients for hypothesis testing.

شکل ۵- ضرایب معناداری آزمون فرضیه‌ها.

Figure 5- T-Values for hypothesis testing.

آزمون فرضیه‌ها

جدول ۵- خلاصه آزمون پژوهش.

Table 5- Research hypotheses testing summary.

فرضیه	ضریب مسیر	T-value	P Values	وضعیت
ابهام نقش → کیفیت حسابرسی	-0.429	9.951	0	تایید
استرس شغلی → کیفیت حسابرسی	-0.485	11.105	0	تایید

فرضیه‌های اصلی

فرضیه ۱- استرس شغلی بر کیفیت حسابرسی تاثیر منفی و معنادار دارد.

با توجه به شکل‌های ۴ و ۵ معناداری رابطه برابر با ۱۱/۱۰۵ می‌باشد که عدد به‌دست آمده از ۱/۹۶ بزرگ‌تر می‌باشد؛ بنابراین، رابطه معنادار است. ضریب مسیر به‌دست آمده برابر با ۰/۴۸۵- یعنی تاثیر منفی می‌باشد.

فرضیه ۲- ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی تاثیر منفی و معنادار دارد.

با توجه به شکل‌های ۴ و ۵ معناداری رابطه برابر با ۹/۹۵۱ می‌باشد که عدد به‌دست آمده از ۱/۹۶ بزرگ‌تر می‌باشد؛ بنابراین، رابطه معنادار است. ضریب مسیر به‌دست آمده برابر با ۰/۴۲۹- یعنی تاثیر منفی می‌باشد.

برازش مدل کلی

برای بررسی برازش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، از معیار GoF^1 استفاده می‌شود. این معیار طبق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$$GOF = \sqrt{Communalities \times R^2},$$

که در آن $Communalities$ نشانه میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه می‌باشد و R^2 نیز مقدار میانگین مقادیر R Squares سازه‌های درون‌زای مدل است. سه مقدار ۰/۲۵، ۰/۳۶ و ۰/۴۱ را به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GoF معرفی شده است. جدول ۶ میانگین مقادیر اشتراکی و میانگین مقادیر R Squares را نشان می‌دهد که بر این اساس مقدار GoF برابر است با ۰/۵۷۹ که برازش قوی را نشان می‌دهد.

جدول ۶- میانگین مقادیر اشتراکی و میانگین مقادیر ضریب تعیین.

Table 6- Average communality and R^2 values.

avg-R	avg-communality	R Square	Communality	
0.835	0.482	-	0.426	ابهام نقش
		-	0.518	استرس شغلی
		0.835	0.503	کیفیت حسابرسی

۵- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج در فرایند هر تحقیق از اهمیت بالایی برخوردارند، زیرا می‌توانند مبنایی برای حل مشکلات موجود یا بهبود شرایط فعلی باشند. بخش نتایج که در آن محقق بر اساس داده‌های آماری به‌دست آمده اظهارنظر می‌کند، باید از لحاظ سبک نوشتاری و محتوایی، برداشت نهایی تحقیق را به خواننده منتقل کند. نتیجه‌گیری، درواقع، ارایه یافته‌هایی مبتنی بر شواهد تحقیقاتی است که می‌تواند برای محققان آینده و استفاده‌کنندگان عملی کاربرد داشته باشد. کیفیت حسابرسی یکی از مهم‌ترین عوامل در تضمین اعتبار گزارش‌های مالی و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی است. در محیط‌های کاری پیچیده، عوامل متعددی بر کیفیت حسابرسی تاثیرگذارند که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به استرس شغلی و ابهام نقش اشاره کرد. استرس شغلی می‌تواند منجر به کاهش دقت، افزایش خطا و کاهش کیفیت گزارش‌دهی شود، درحالی‌که ابهام نقش باعث سردرگمی در وظایف و کاهش کارایی حسابرسان می‌شود. پژوهش حاضر باهدف بررسی تاثیر این دو عامل بر کیفیت حسابرسی انجام‌شده و تلاش دارد تا با ارایه نتایج علمی، راهکارهایی برای بهبود شرایط کاری حسابرسان پیشنهاد دهد.

¹ Goodness of Fit (GoF)

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی پرداخته است. نتایج تحلیل ضرایب مسیر و آزمون آماره t نشان داد که استرس شغلی با ضریب مسیر $0/485-$ و مقدار آماره t $11/105$ تأثیر معناداری و منفی بر کیفیت حسابرسی دارد. این یافته با مطالعات پیشین همچون تحقیقات مابانگیله و همکاران [19] و آسناوی [20] همخوانی دارد. این موضوع تأیید می‌کند که فشارهای روانی و هیجانی مرتبط با شرایط کاری حسابرسان، مانند استرس و نگرانی از نتایج حسابرسی، انتظارات محیط حرفه‌ای و دغدغه‌های مربوط به مسئولیت‌ها، می‌تواند بر کیفیت حسابرسی تأثیر منفی بگذارد. استرس شغلی، به‌عنوان یک واکنش روانی نسبت به تهدیدهای شغلی، ممکن است باعث کاهش تمرکز، کاهش ظرفیت تصمیم‌گیری و افزایش خطا در فرایندهای حسابرسی شود [28]. از منظر تئوریک، این یافته با مدل منابع-تقاضا همخوانی دارد که بر تعادل بین منابع موجود و فشارهای روانی ناشی از کار تأکید می‌کند و بیان می‌دارد که استرس شغلی وقتی منابع روانی ناکافی باشد، عملکرد فرد را تضعیف می‌کند [29].

همچنین، تأثیر ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی نیز با ضریب مسیر $0/429-$ و مقدار آماره t $9/951$ تأثیر معنادار و منفی بر کیفیت حسابرسی دارد. این نتیجه با پژوهش‌های امیرالدین [10] و بامس و رضمی [30] همسو است. ابهام نقش که ناشی از نبود وضوح در وظایف، اهداف و انتظارات شغلی است، می‌تواند منجر به سردرگمی، کاهش رضایت شغلی و ضعف در تصمیم‌گیری شود [31]. در محیط پیچیده حسابرسی، این عدم وضوح می‌تواند باعث کندی فرایند حسابرسی، کاهش دقت در شناسایی تحریف‌ها و درنهایت افت کیفیت گزارش‌های حسابرسی شود. این یافته از منظر نظری با تئوری نقش و تئوری ابهام نقش که بر تأثیر عدم شفافیت نقش بر کارایی و رضایت شغلی تأکید دارد، مطابقت دارد [32]. این یافته‌ها بر اهمیت مدیریت استرس شغلی و کاهش ابهام نقش در ارتقای کیفیت حسابرسی تأکید دارند.

بر اساس یافته‌های این پژوهش که نشان‌دهنده تأثیر معنادار استرس شغلی و ابهام نقش بر کیفیت حسابرسی است، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. کاهش استرس شغلی حسابرسان: موسسات حسابرسی و سازمان‌های نظارتی باید برنامه‌های منظم آموزش مدیریت استرس و مهارت‌های روان‌شناختی ویژه حسابرسان طراحی کنند. علاوه بر این، ایجاد فرصت‌های تفریحی و حمایت‌های روانی در محیط کار می‌تواند به کاهش استرس کمک کند و در نتیجه کیفیت حسابرسی را ارتقا دهد.
۲. کاهش ابهام نقش در وظایف حسابرسی: به‌منظور شفاف‌سازی وظایف و انتظارات از حسابرسان، لازم است دستورالعمل‌ها و شرح وظایف به‌روزرسانی شده و به‌صورت دقیق و قابل فهم ارائه شود. همچنین، آموزش‌های مستمر در خصوص تغییرات قوانین و استانداردهای حسابرسی برای حسابرسان داخلی و مستقل باید اجرا شود تا ابهام نقش کاهش یابد.
۳. نظارت و حمایت ساختاریافته: سازمان‌های ناظر بر موسسات حسابرسی باید نظارت دقیق‌تری بر عملکرد حسابرسان داشته باشند و سیستم‌های بازخورد و ارزیابی منظم را برای شناسایی عوامل استرس‌زا و ابهام‌آور در محیط کاری پیاده کنند.

۵-۱- پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

۱. با توجه به اهمیت عوامل موثر بر کیفیت حسابرسی، توصیه می‌شود در پژوهش‌های آینده متغیرهای جدیدی همچون روابط خانوادگی و میزان حقوق دریافتی به‌عنوان متغیرهای میانجی بررسی شوند.
۲. با به‌کارگیری روش‌های ترکیبی کیفی و کمی، مطالعه تطبیقی بین موسسات حسابرسی کوچک و بزرگ انجام شود.
۳. تفکیک حسابرسان داخلی از مستقل، می‌تواند به درک جامع‌تری از عوامل موثر بر کیفیت حسابرسی منجر شود.

۵-۲- محدودیت‌های پژوهش

این پژوهش با محدودیت‌هایی مواجه بوده است که می‌تواند تعمیم‌پذیری نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. ازجمله این محدودیت‌ها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. دامنه تحقیق محدود بوده و تنها دو متغیر استرس شغلی و ابهام نقش بررسی شده و سایر عوامل موثر بر کیفیت حسابرسی ثابت در نظر گرفته شده است.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از همکاری صمیمانه و مشارکت ارزشمند کلیه شرکت‌کنندگان در این پژوهش صمیمانه قدردانی می‌کنند.

منابع مالی

این تحقیق بدون کمک هزینه تحقیق انجام شده است.

تعارض با منافع

هیچ گونه تعارض منافی در این پژوهش وجود ندارد.

منابع

- [1] Salehi Amin, A., Vatanparast, M., & Farahbod, F. (2023). The mediating role of audit independence on the relationship between professional development and audit quality in the public sector. *Accounting and auditing research*, 15(58), 155–174. (In Persian). <https://doi.org/10.22034/iaar.2023.179301>
- [2] Smith, K. J., Emerson, D. J., & Everly Jr, G. S. (2017). Stress arousal and burnout as mediators of role stress in public accounting. In *Advances in accounting behavioral research* (pp. 79-116). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S1475-148820170000020004>
- [3] DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of accounting and economics*, 3(3), 183–199. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(81\)90002-1](https://doi.org/10.1016/0165-4101(81)90002-1)
- [4] Royaeii, R. A., Talib Nia, Q., & Hasas, Y. (2012). Auditors' perceptions of trusted leadership and ethics-based culture on audit quality-eroding behaviors. *Iranian management sciences*, 25(7), 1-22. (In Persian). https://journal.iums.ir/article_116_c45147dee729311ef5b5c3003946c48f.pdf
- [5] Ahmad, Z., & Taylor, D. (2009). Commitment to independence by internal auditors: The effects of role ambiguity and role conflict. *Managerial auditing journal*, 24(9), 899–925. <https://doi.org/10.1108/02686900910994827>
- [6] Jamaluddin, M., Basir, I., Masdar, R., & Meldawati, L. (2021). Role ambiguity, role conflict, auditor competence on audit quality: The mediating effects of auditing planning and independence. *Universal journal of accounting and finance*, 9(6), 1551–1557. <https://doi.org/10.13189/ujaf.2021.090632>
- [7] Sangkala, M., Hasan, M., & Rum, M. (2024). The effect of role conflict, role ambiguity and ethical sensitivity on auditor performance with intellectual intelligence as a moderating variable. *Atestasi: jurnal ilmiah akuntansi*, 7(1), 148–173. <http://eprints.unm.ac.id/id/eprint/35621>
- [8] Vahdani, M., & Zahmatkesh, A. (2020). Investigating the effect of ambiguity role on the relationship between conflict management style and exhaustion in public accountant. *Journal of governmental accounting*, 6(1), 115-130. (In Persian). <https://doi.org/10.30473/gaa.2020.47646.1294>
- [9] Yan, H., & Xie, S. (2016). How does auditors' work stress affect audit quality? Empirical evidence from the Chinese stock market. *China journal of accounting research*, 9(4), 305–319. <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2016.09.001>
- [10] Amiruddin, A. (2019). Mediating effect of work stress on the influence of time pressure, work-family conflict and role ambiguity on audit quality reduction behavior. *International journal of law and management*, 61(2), 434–454. <https://doi.org/10.1108/IJLMA-09-2017-0223>
- [11] Mayer, R. E. (1975). Information processing variables in learning to solve problems. *Review of educational research*, 45(4), 525–541. <https://doi.org/10.3102/00346543045004525>
- [12] Nazaripour, M., & Zakizadeh, B. (2022). Investigating the impacts of time pressure, work-family conflict, and role ambiguity on audit quality reduction behavior mediated by work stress. *Accounting and auditing review*, 29(4), 714-737. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/ACCTGREV.2023.344298.1008693>
- [13] Agoglia, C. P., Brazel, J. F., Hatfield, R. C., & Jackson, S. B. (2010). How do audit workpaper reviewers cope with the conflicting pressures of detecting misstatements and balancing client workloads? *Auditing: A journal of practice & theory*, 29(2), 27–43. <https://doi.org/10.2308/aud.2010.29.2.27>
- [14] Winoto, C. O., & Harindahyani, S. (2021). The effect of auditor's work stress on audit quality of listed companies in Indonesia. *Journal of economics, business, and accountancy ventura (JEBAV)*, 23(3), 361–374. <https://journal.perbanas.ac.id/index.php/jebav/article/view/2416>
- [15] Effendi, B. (2019). Role conflict, role ambiguity, independence, and auditor performance (a study of public accounting firms in Jakarta). *Journal of accounting and finance*, 155-166. <https://doi.org/10.33510/STATERA.2019.1.2.65-77>
- [16] Davidson, R. A., & Neu, D. (1993). A note on the association between audit firm size and audit quality. *Contemporary accounting research*, 9(2), 479–488. <https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.1993.tb00893.x>
- [17] Mansi, S. A., Maxwell, W. F., & Miller, D. P. (2004). Does auditor quality and tenure matter to investors? Evidence from the bond market. *Journal of accounting research*, 42(4), 755–793. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2004.00156.x>
- [18] DeFond, M., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of accounting and economics*, 58(2–3), 275–326. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.09.002>
- [19] Mappangile, I. M., M, M., & Kusumawati, A. (2023). The effect of role conflict and role ambiguity on audit quality with independence as a moderation variable. *International journal of progressive sciences and technologies*, 36(2), 269–276. <https://ijpsat.org/index.php/ijpsat/article/view/4951>
- [20] Asnawi, M. (2022). The quality of audit recommendation: The effect of role conflict, role ambiguity and work stress. *Accounting*, 8(3), 315–322. <https://doi.org/10.5267/j.ac.2021.11.002>

- [21] Evania Sesa, P. G. (2023). The effect of role conflict, role ambiguity, and self efficacy on auditor performance. *Jurnal cahaya mandalika issn 2721-4796 (online)*, 3(2), 134–143. <https://doi.org/10.36312/jcm.v3i2.1359>
- [22] Javanmard, H. (2022). Investigating the impact of role conflict and role ambiguity on audit quality with the mediating role of auditor job stress [Thesis]. (In Persian). <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/2dcfdb3131a2ea59c62682a253bf7be>
- [23] Gholami Fatideh, A., Mehrani, K., & Tahriri, A. (2023). The effect of time pressure, work--family conflict and role ambiguity on audit quality reduction behavior with the mediating effect of work stress: An analysis of the Iranian Audit Environment. *Empirical studies in financial accounting*, 19(76), 65–96. (In Persian). <https://doi.org/10.22054/qjma.2023.71177.2420>
- [24] Heydari, A., Hirani, F., & Taftian, A. (1400). The effect of auditors' work stress on the audit quality of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Quarterly journal of economic, financial management and accounting studies*, 7(4), (In Persian). <https://civilica.com/doc/1692998>
- [25] Alipanah, H. (2020). The effect of auditors' education on auditor stress and audit quality. *Journal of accounting and management vision*, 3(27), 91–105. (In Persian). https://www.jamv.ir/article_114875_en.html
- [26] Chen, J. J., Li, Z., Rodrigues, W., & Kaufman, S. (2022). Thriving beyond resilience despite stress: A psychometric evaluation of the newly developed teacher stress scale and teacher thriving scale. *Frontiers in psychology*, 13, 862342. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.862342>
- [27] Dodanwala, T. C., & Santoso, D. S. (2022). The mediating role of job stress on the relationship between job satisfaction facets and turnover intention of the construction professionals. *Engineering, construction and architectural management*, 29(4), 1777–1796. <https://doi.org/10.1108/ECAM-12-2020-1048>
- [28] Smith, K. J., Emerson, D. J., & Boster, C. R. (2018). An examination of reduced audit quality practices within the beyond the role stress model. *Managerial auditing journal*, 33(8/9), 736–759. <https://doi.org/10.1108/MAJ-07-2017-1611>
- [29] Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2017). Job demands resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of occupational health psychology*, 22(3), 273-285. <https://doi.org/10.1037/ocp0000056>
- [30] Bames, M., & Razmi, H. (2019). Investigating the impact of auditor role ambiguity on the quality of audit work among employees of audit firms that are members of the Iranian society of certified public accountants and the audit organization. *The fourth national conference on economics, management and accounting*, Ahvaz, Iran. Civilica. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1019945>
- [31] Kahn, R. L., Wolfe, D. M., Quinn, R. P., Snoek, J. D., & Rosenthal, R. A. (1964). *Organizational stress: Studies in role conflict and ambiguity*. John Wiley. <https://psycnet.apa.org/record/1965-08866-000>
- [32] Rizzo, J. R., House, R. J., & Lirtzman, S. I. (1970). Role conflict and ambiguity in complex organizations. *Administrative science quarterly*, 15(2), 150-163. <https://doi.org/10.2307/2391486>